

Culemborg, 6 september 2013.

Geachte leden van de Kamer,
Beste Ronald, adviseurs en overige lezers,

Ook de Expertgroep heeft belangstellend kennis genomen van de tweede Nota van Wijziging van de Wet Huis voor Klokkenluiders. In het bijzonder van het voornemen om de voorziening van een Fonds binnen de Wet vooralsnog te doen laten vervallen.

De Expertgroep kan zich verenigen met de voorgestelde wijzigingsvoorstellen zoals in de nota gesteld onder:

1. De hardheidsclausule m.b.t. intern melden.
2. Afstemmingsprotocol met Openbaar Ministerie en Inspecties wettelijk vastleggen.
3. Komen met een nieuwe definitie van het begrip 'werkgever'.

In de nota van wijziging wordt gesteld dat het de indieners van de Wet bij nader inzien vooralsnog beter lijkt, om eerst te bezien of een voorziening van een Fonds noodzakelijk is, en om die reden af te zien van het oprichten van een Fonds voor melders van maatschappelijke misstanden en Klokkenluiders.

Aan dit voorstel heeft de Expertgroep donderdag 5 september jl. binnen haar periodiek bestuursoverleg bijzondere aandacht besteed.

Met het wegvallen in het wetsvoorstel van het initiatief voor een Fonds, ontstaat naar onze mening een zeer wezenlijke leemte in de voorgestelde bescherming van melders van misstanden. De Expertgroep zag en ziet (ook thans) weldegelijk de noodzaak van de instelling van een Fonds voor Klokkenluiders. Die mening is gebaseerd op de ervaringen van alle individuele leden van de Expertgroep en op de huidige praktijk voor de vele melders van maatschappelijke misstanden, waarmee de Expertgroep gedurende de afgelopen 10 jaren bekend is geworden.

Het is een gegeven dat nagenoeg elke melder van een maatschappelijke misstand die er werkelijk toe doet; een melder van een serieuze, inhoudelijk substantiële kwestie, vrijwel direct de gevolgen van zijn/ haar melding ondervindt en daardoor in een benarde positie komt te verkeren.

Binnen het langdurige proces dat een melder (eerst intern) doorloopt, wordt hij of zij uiteindelijk geconfronteerd met maatregelen en/of (benadelings)besluiten, die rechtspositionele en dikwijls ook financiële gevolgen voor de melder met zich meebrengen. Die gevolgen, vaak voorafgaand aan een ontslagprocedure, nopen de melder -noodzakelijkerwijs- immer om rechtsmiddelen aan te wenden.

Dit mechanisme manifesteert zich met name in gevallen van meldingen waarbij de organisatie en haar management zelf (direct) verwijtbaar betrokken is bij de gemelde misstand(en). Een dergelijke gang van zaken is dan eerder regel dan uitzondering. Met regelmaat is de Expertgroep dan ook geconfronteerd met melders, die voordat zij als daadwerkelijk klokkenluider hun melding 'extern' aanhangig maakten, een veelvoud aan (interne) bezwaar- en/of beroepschriftprocedures had doorlopen.

Niet zelden beliepen bij langjarige procedures de daarbij gemaakte kosten voor rekening van de melder tussen de € 50.000,- en € 100.000,- en soms zelfs meer, waarmee de melder, zijn eventuele partner en/of gezin in een financieel knellende positie kwam te verkeren en daardoor persoonlijk ook ernstig onder druk kwamen te staan. Doorgaans leidde die situatie(s) op zich dan vervolgens weer tot psychosociale ‘beschadiging’, uitval, inkomensverlies en opnieuw forse kosten.

Ten overvloede verwijst de Expertgroep naar de inhoud van het door haar op 1 oktober 2012 uitgebracht Zwartboek, welk zowel aan Uw Kamer als aan de Minister van Binnenlandse Zaken werd aangeboden.

De gememoreerde ontslagbescherming die politiek nu als (afdoende) argument wordt opgevoerd is voor dit moment nog niet meer dan een (zelfs reeds al bestaande) formaliteit. Het gaat dus niet alleen om ontslagbescherming, maar tevens om bescherming tegen tal van maatregelen die door management van ondernemingen en vooral door overheidsorganisaties, gelet op haar onbeperkte middelen, worden ingezet om melders ‘aan te pakken’.

De indieners van de Wet gaan ons inziens uit van toekomstige ‘maagdelijke melders’ zonder (benadeeld) verleden. Vooralsnog is dit een niet reële werkelijkheid. De praktijk is in elk geval anders.

Desalniettemin ...

Mocht het offeren van het fonds (voorwaardelijk) nodig zijn om de Wet door een (ruime) meerderheid binnen de Tweede Kamer te doen aannemen, stellen wij U voor dat een optie in het Wetsvoorstel -en ook in de toelichting- wordt opgenomen, dat bij gebleken noodzaak daartoe, bij gelegenheid van tussentijdse evaluatie van de Wet, het Fonds alsnog wordt ingevoerd.

Die overweging kan wat de Expertgroep betreft samenvallen met het na te streven evaluatiemoment (bijv. na drie jaren) met betrekking tot de wettelijke positionering van het Huis binnen of buiten de organisatie van de Nationale Ombudsman.

In dat verband steunen wij het voorstel voor zo een evaluatie van de Stichting SMV/ Prof. PvVollenhoven.

De Expertgroep bestempelt het afzien van een Fonds weliswaar als ongewenst, maar acht het met de door ons voorgestelde optie acceptabel, indien de kern van de totaal beoogde beschermingsconstructie vanwege het Huis voor melders van misstanden overeind blijft, te weten zoals in de Wet nu wordt voorzien in:

- Een van de overheid onafhankelijk meldpunt.
- Gekwalificeerde adviesfunctie.
- Onafhankelijk onderzoek.
- Rechtsbescherming.

EXPERTGROEP KLOKKENLUIDERS;

Gerrit de Wit vz.

Paul Schaap

Henk Laarman

Paul van Buitenen

Harrie Timmerman

Cees Schaap int.adv./RvA.

Ton de Wijs RvA.

Voor deze,

G.E.L.M. de Wit
bestuursvoorzitter

H. Laarman
plv. voorzitter/ secretaris

P.A. Schaap
plv. voorzitter/penningmeester